

PROGRAM KSZTAŁCENIA

PROJEKTOWANIE DYDAKTYCZNE Z ELEMENTAMI TERAPII DZIECKA 2013/2014

Kierunek: Pedagogika

Rok studiów: III Studia 1. stopnia (stacjonarne - niestacjonarne)

Semestr zimowy

Liczba godzin: 15 wykładów (i 30 ćwiczeń - specjalizacje nauczycielskie)

Liczba ECTS : 2,

Prowadzący : wykłady - prof. nadzw. dr hab. Jan Grzesiak
ćwiczenia – doc. dr Mariusz Jabłoński

CELE KSZTAŁCENIA

Celem kształcenia w ramach przedmiotu jest:

- 1) poszerzenie zakresu wiedzy i umiejętności studentów w dziedzinie edukacji w odniesieniu do wybranych obszarów wymagających podniesienia jakości procesów kształcenia i wychowania na różnych szczeblach edukacji szkolnej i pozaszkolnej, a także
- 2) przygotowanie studentów do stosowania zdobytej wiedzy z dziedziny teorii kształcenia i wychowania ze szczególnym wyeksponowaniem roli i zadań przypadających w tym zakresie nauczycielowi i wobec współczesnych przemian społecznych i oświatowych.

Poprzez studiowanie tego przedmiotu student winien uzyskać następujące kompetencje:

- a) samodzielne analizowanie i ewaluowanie wybranych rozwiązań i materiałów edukacyjnych, w tym programów profilaktycznych oraz terapeutycznych,
- b) ewaluowanie i projektowanie (modyfikowanie) programów edukacyjnych oraz materiałów dydaktycznych (na podstawie diagnozy) wspierających i wspomagających rozwój jednostki /grupy - z uwzględnieniem diagnostyki psychopedagogicznej,
- c) konstruowanie i ewentualne wdrażanie nowych rozwiązań edukacyjnych w obranym w środowisku lokalnym - ku wielostronnemu i harmonijnemu rozwojowi uczniów (z uwzględnieniem ich potrzeb i możliwości indywidualnych).

W zdobyciu wiedzy i umiejętności poza uczestnictwem w wykładach i ćwiczeniach, nieodzowne jest studiowanie literatury - pomocne mogą być nagrania filmów dydaktycznych oraz prezentacje wytworów (w tym również własnych).

Przedmiot ma charakter praktyczno – teoretyczny i tym samym w istotny sposób winien przyczynić się do wzbogacenia kompetencji studentów do pełnienia przez nich kreatywnych ról w przyszłej pracy zawodowej na stanowisku nauczyciela. W tym kontekście przedmiot ten winien być w ścisłym powiązaniu z praktyką pedagogiczną – w szczególności z tzw. praktyką dyplomową ukierunkowaną między innymi na stosowanie projektowania edukacyjnego na gruncie bieżącej diagnostyki psychopedagogicznej obejmującej poszczególnych uczniów i całą klasę szkolną (w której odbywa się praktyka).

TREŚCI KSZTAŁCENIA

Wykłady:

Podstawy pedagogiki twórczości oraz psychologii twórczości w projektowaniu edukacyjnym – w tym programów terapeutycznych.

Procedury projektowania różnych sytuacji edukacyjnych w zależności od celów, dobieranych treści oraz warunków ich występowania we współczesnej szkole.

Projektowanie współuczestniczące (dynamiczne) i wyprzedzające w kontekście cyklu działania zorganizowanego (tzw. zegar ewaluacyjny).

Struktura sytuacji edukacyjnej - współczesne wyzwania pod adresem nauczyciela (umiejętność diagnozowania i projektowania).

Podstawy programowe a wielość programów nauczania. Zasady dotyczące ewaluacji oraz wyboru programu nauczania i podręczników szkolnych (próby badań porównawczych – ewaluacyjnych, interpretacje).

Projektowanie badań jakościowych i konstruowanie systemu edukacyjnego w szkole (placówce).

Ewaluacja a innowacje oświatowe w kontekście projektowania dydaktycznego.

Projektowanie dydaktyczne jako wyznacznik awansu zawodowego nauczyciela.

Kreatywny nauczyciel a “żywe” kształcenie (wychowanie) we współczesnej i przyszłej szkole.

Wartościowanie wybranych koncepcji kształcenia i wychowania w teorii i praktyce – a dokonywanie samokontroli, samooceny i autokorekty w pracy nauczyciela.

Zastosowanie wybranych metod w indywidualnych projektach – krytyczne i projektujące podejście do materiałów metodycznych w procesach kształcenia i wychowania.

Lekcja a inne formy edukacyjne – zwłaszcza zajęcia terapeutyczne w kontekście projektowania dydaktycznego.

Projektowanie zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (w tym pedagogika czasu wolnego) - zajęcia terenowe jako forma integracji kształcenia teoretycznego i praktycznego.

Wspomagająca (czy hamująca) funkcja przewodnika metodycznego w twórczej interpretacji treści merytorycznych podręcznika przez młodego nauczyciela? - refleksje ewaluacyjne z uwzględnieniem środków dydaktycznych (w tym neomediów).

Diagnoza i ewaluacja oceniania opisowego w teorii i w praktyce edukacyjnej (w tym samooceny ucznia w nauczaniu wychowującym).

Autoedukacja i autoewaluacja nauczyciela – u podstaw projektowania w systemie awansów zawodowych oraz rozwoju zawodowego nauczyciela.

Przygotowanie nauczyciela do zajęć szkolnych - jego warsztat pracy, sposoby gromadzenia materiałów dydaktycznych. Mentoring i coaching w edukacji.

Seminarium – forum dyskusyjne studentów (i nauczycieli) połączone z autoprezentacją wytworów własnych jako szczególnych osiągnięć studentów w projektowaniu edukacyjnym.

Ćwiczenia (przykładowe – do wyboru):

1. Dokonywanie krytycznych analiz wybranych rozwiązań zaczerpniętych z praktyki szkolnej (i wskazywanie “lepszych” sposobów postępowania pedagogicznego nauczyciela). Praktyczne rozwiązania podejmowane przez studentów.
2. Projektowanie zajęć z uwzględnieniem wprowadzenia nowego pojęcia czy umiejętności (nowej litery, cyfry, liczby itp.) - różne elementarze, różnorodność metod np. nauki czytania (studenckie projekty indywidualne – w szczególnie uzasadnionych przypadkach także projekty grupowe).
3. Projektowanie zajęć pod kątem pracy z tekstem (literackim, matematycznym itp.) przy uwzględnieniu wszystkich poszczególnych ścieżek edukacyjnych.

4. Projektowanie modułu aktywności z uwzględnieniem pracy z uczniem zdolnym i uczniem potrzebującym dodatkowej pomocy (indywidualizacja przypadku). Ewaluacja gotowych rozwiązań dydaktycznych w aspekcie indywidualizacji kształcenia.
5. Konstruowanie narzędzi pomiaru skuteczności oddziaływań pedagogiczno-wychowawczych na podstawie konkretnych przykładów zaczerpniętych z praktyki szkolnej.
6. Próba skonstruowania programu autorskiego (lub ewaluacji obranego programu).
7. Cykl zorganizowanych działań pedagogicznych. Skonstruowanie wybranego środka dydaktycznego do konkretnego celu – zadania edukacyjnego (prezentacje, nagrania wideo, fotografie itp.).
8. Narzędzia służące do obserwacji zachowań oraz do analizy wytworów jednostki – grupy uczniów.
9. Ewaluacja wybranych podręczników (lub ich fragmentów) dla klas I - III. (próba oceny przydatności dydaktycznej podręcznika i zaprojektowania fragmentu udoskonalonego na podstawie diagnozy sytuacji edukacyjnej).
10. Próba zaprojektowania długofalowego planu np. uroczystości klasowych, tematyki pedagogizacji rodziców (wywiadówek).
11. Zaprojektowanie własnych materiałów do praktyki pedagogicznej (dyplomowej) – cele, forma i zadania praktyki oraz sposób prowadzenia dokumentacji.
12. Inne obszary edukacyjne wynikające z zainteresowań studenta oraz możliwości realizacyjnych, a także potrzeb Uczelni (środowiska lokalnego).

WARUNKI ZALICZENIA

Przedmiot studiów wymaga czynnego uczestnictwa studentów w zajęciach), a zaliczenie obejmuje następujące elementy:

- rozwiązanie testu kontrolnego z zakresu znajomości literatury,
- opracowanie na podstawie przestudiowanego artykułu lub książki (fragmentu) własnych konkluzji z uwzględnieniem dyrektyw pedagogicznych – ku zmianie “na lepsze”,
- opracowanie przynajmniej 1 - 2 projektów w formie pisemnej wraz z obudową teoretyczno-metodyczną i audiowizualną (umożliwiającą “żywą” prezentację jako realizację projektu lub jego wycinka) – w tym jeden projekt indywidualny z zakresu dydaktyki ,
- autoprezentacja własnych osiągnięć z zakresu przedmiotu w formie seminarium studenckiego w połączeniu z wystawą i pokazami (ewentualnie publikacją) dorobku.

Uwagi szczególne dotyczące pracy własnej studenta

Każdy student wybiera według własnych zainteresowań 1 - 2 zagadnienia spośród niżej wymienionych – po uprzednim uzgodnieniu z nauczycielem prowadzącym przedmiot.

Każde wybrane zagadnienie obejmuje:

- a) stronę teoretyczną (literatura),
- b) stronę metodyczną (w powiązaniu z teorią i praktyką),
- c) stronę technologiczną w formie opracowania materiałów (np. scenariusze lub ich fragmenty, zestawy treści kształcenia, obudowa audiowizualna).

Strona metodologiczna wymaga uwzględniania diagnostyki, a przede wszystkim ewaluacji i projektowania (wskazane w tym zakresie odwołać się do dostarczonych wytworów własnych). Wybrane zagadnienia należy powiązać z problematyką wykładów i ze swoimi wytworami uznawanymi za szczególne osiągnięcia własne. Prace zaliczeniowe należy oddawać systematycznie podczas zajęć ćwiczeniowych (np. w odstępach comiesięcznych).

1. Struktura sytuacji edukacyjnej - współczesne wyzwania pod adresem nauczyciela (umiejętność diagnozowania i projektowania...).
2. **Podstawy programowe a wielość programów nauczania. Umiejętność wyboru programu nauczania, interpretacja, próba dokonania oceny.**
3. **Projektowanie różnych sytuacji edukacyjnych w zależności od celów, dobieranych treści oraz warunków ich występowania we współczesnej szkole.**
4. Dokonywanie krytycznych analiz wybranych rozwiązań zaczerpniętych z praktyki szkolnej Ci wskazywanie "lepszych" sposobów postępowania pedagogicznego nauczyciela). Praktyczne rozwiązania podejmowane przez studentów.
5. **Projektowanie zajęć z uwzględnieniem wprowadzenia nowego pojęcia czy umiejętności (nowej litery, cyfry, liczby itp.) - różne elementarze, różnorodność metod np. nauki czytania (studenckie projekty grupowe - indywidualne).**
6. Projektowanie zajęć pod kątem pracy z tekstem (literackim, matematycznym itp.) przy uwzględnieniu wszystkich poszczególnych ścieżek edukacyjnych.
7. **Projektowanie modułu aktywności z uwzględnieniem pracy z uczniem zdolnym i uczniem potrzebującym dodatkowej pomocy (indywidualizacja przypadku). Ewaluacja gotowych rozwiązań dydaktycznych w aspekcie indywidualizacji kształcenia.**
8. Zastosowanie poznanych metod w indywidualnych projektach, krytyczne podejście do materiałów metodycznych z wykorzystaniem aktywizujących metod kształcenia i wychowania.
9. Rola i potrzeba wykorzystania dramy w nauczaniu zintegrowanym. Scenki dramowe jako jedna z metod efektywnego nauczania przez przeżywanie.
10. **Lekcja a inne formy edukacyjne. Projektowanie zajęć pozalekcyjnych -zajęcia terenowe jako forma integracji kształcenia teoretycznego i praktycznego.**
11. **Wartościowanie różnych koncepcji rozwoju dydaktycznego w teorii i praktyce, a także dokonywanie własnej samokontroli, samooceny i autokorekty (własne propozycje narzędzi).**
12. **Diagnoza i ewaluacja oceniania opisowego w teorii i w praktyce edukacyjnej (w tym samooceny ucznia w nauczaniu zintegrowanym). Konstruowanie narzędzi pomiaru skuteczności oddziaływań pedagogiczno- wychowawczych na podstawie konkretnych przykładów zaczerpniętych z praktyki szkolnej.**
13. Formy i metody autoewaluacji i autoedukacji nauczyciela - założenia i perspektywy rozwoju zawodowego.
14. **Projektowanie dydaktyczne jako czynnik sprawczy awansu zawodowego nauczyciela. Próba skonstruowania programu autorskiego.**
15. **Przygotowanie nauczyciela do zajęć szkolnych - jego warsztat pracy, sposoby gromadzenia materiałów dydaktycznych.**
16. Cykl zorganizowanych działań pedagogicznych. Skonstruowanie wybranego środka dydaktycznego do konkretnego celu - zadania edukacyjnego (prezentacje, nagrania wideo, fotografie itp.).
17. **Narzędzia służące do obserwacji (hospitacji) diagnozująco- projektującej.**
18. **Ewaluacja wybranych podręczników (lub ich fragmentów) dla klas I - III (próba oceny przydatności dydaktycznej podręcznika i zaprojektowania fragmentu udoskonalonego na podstawie diagnozy sytuacji edukacyjnej).**
19. Wspomagająca (czy hamująca) funkcja przewodnika metodycznego w twórczej interpretacji treści merytorycznych podręcznika przez młodego nauczyciela? - refleksje ewaluacyjne (na podstawie wybranych przykładów z praktyki edukacyjnej).
20. **Próba zaprojektowania długofalowego planu np. uroczystości klasowych, tematyki pedagogizacji rodziców (w tym tzw. wywiadówek).**

21. Zaprojektowanie własnych materiałów do praktyki pedagogicznej (dyplomowej) - cele, forma i zadania praktyki oraz sposób prowadzenia dokumentacji.

22. **Inne zagadnienia edukacyjne - uzgodnione w nauczycielami prowadzącymi.**

LITERATURA

A. Podstawowa (do wyboru):

I. Adamek, *Teoretyczne i praktyczne podstawy konstruowania programów szkolnych, Szkoła i uczeń*, Kraków 2007.

R.H. Davis, L.T. Alexander, S.L. Yelon, *Konstruowanie systemu kształcenia*, PWN, Warszawa 1983.

J. Delors, *Edukacja – jest w niej ukryty skarb*. Raport UNESCO, Warszawa 1998.

K. Denek, *Edukacja dziś – jutro*, Leszno-Poznań-Żary 2006.

K. Denek, *Edukacja pozalekcyjna i pozaszkolna*, WSPiA, Poznań 2009.

G. Dryden, J. Vos, *Rewolucja w uczeniu*, Wyd. Moderski i s-ka, Poznań 2000.

J. Duraj, M. Papiernik-Wojdera, *Przedsiębiorczość i innowacyjność*, Difin, Kraków 2010.

S. Dylak, *Wizualizacja w kształceniu nauczycieli*, Wyd. UAM, Poznań 1995.

Edukacja informacyjna – neomedia w dydaktyce i działaniach wychowawczo-opiekuńczych, pod. red. K. Wenty, E. Perzyckiej, US, Szczecin 2007.

Edukacja wobec wyzwań i zadań współczesności i przyszłości. Teoria i praktyka pedagogiczna, pod red. J. Szempruch, UR, Rzeszów 2006.

Ewaluacja i innowacje w edukacji. Wybrane rozdziały (i tomy), pod. red. J. Grzesiaka, UAM WPA – PWSZ, Kalisz – Konin (np. 2011).

Uwe Flick, *Projektowanie badania jakościowego*, PWN, Warszawa 2010.

R.M.Gagne, L.J.Briggs, W.W. Wager, *Zasady projektowania dydaktycznego*, WSiP, Warszawa 1992.

Konstruowanie autorskich programów kształcenia stymulujących i wspierających rozwój uczniów we współczesnej szkole, pod red. J. Gniteckiego, PTRP, Poznań 2004.

Nauczyciel w nowej rzeczywistości edukacyjnej, pod red. W. Kojasa, UŚI, Cieszyn 2004.

Nowoczesność w edukacji, pod red. L. Pawelskiego, Polskie Stow. Nauczycieli Twórczych, Szczecinek 2008.

Nowoczesność w kształceniu i wychowaniu, WSiP, Warszawa 1986.

A. C. Ornstein, F. P. Hunkins, *Program szkolny – założenia, zasady, problematyka.*, tłum. K. Kruszewski, WSiP, Warszawa 1998.

J. Poplucz, *Optymalizacja działania pedagogicznego*, WSiP, Warszawa 1984.

D. Rusakowska, *Nauczyciel a innowacje pedagogiczne*, IWZZ, Warszawa 1986.

H. Rylke, *Pokolenie zmian. Czego boją się dorośli?*, WSiP, Warszawa 1999.

B. Literatura uzupełniająca

E.Adams, *Projektowanie gier - podstawy*, Wyd. Helion, Katowice 2010.

I. Baron-Polańczyk, *Multimedialne materiały dydaktyczne. Projektowanie i wykorzystywanie w edukacji techniczno-informatycznej*, UZ, Zielona Góra 2006.

M. Dembiński, *Rytualne oblicze lekcji*, Impuls, Kraków 2005.

K. Denek, I. Kuźniak, *Projektowanie celów kształcenia w reformowanej szkole*, Eruditus, Poznań 2001.

I. Dzierzgowska, *Mierzenie jakości pracy przedszkola*. Poradnik, CODN, Warszawa 2001.

I. Dzierzgowska, *Mierzenie jakości pracy szkoły podstawowe*. Poradnik, CODN, Warszawa 2001.

I. Dzierzgowska, *Mierzenie jakości pracy gimnazjum*. Poradnik, CODN, Warszawa 2001.

Edukacja artystyczna jako edukacja kreatywna, pod red. K. Piątkowskiej-Pinczewskiej, UAM WPA, Poznań - Kalisz 2009.

- U. Flick, *Projektowanie badania jakościowego*, PWN, Warszawa 2010.
- E. Gruszczyk-Kolczyńska, K. Dobosz, E. Zielińska, *Jak nauczyć dzieci sztuki konstruowania gier ?*, WSiP, Warszawa 1996.
- J. Grzesiak, *Konstruowanie i dobór zadań matematycznych w klasach początkowych*, IKNiBO, Koszalin 1984.
- J. Grzesiak, *Podstawy teorii i metodyki kształcenia praktycznego nauczycieli*, PWSZ, Konin 2010.
- Innowacje pedagogiczne w edukacji muzycznej dzieci i młodzieży*, pod red. L. Kataryńczuk-Manii, WSP, Zielona Góra 2000.
- M. Jabłoński, *Projektowanie zajęć edukacji technicznej*, UAM WOM, Poznań - Kalisz 1999.
- E. Józefowski, *Edukacja artystyczna w działaniach warsztatowych na podstawie doświadczeń własnych*, AHE, Łódź 2009.
- H. Komorowska, *O programach prawie wszystko*, WSiP, Warszawa 1999.
- M. Magda-Adamowicz, *Uwarunkowania efektywności kształcenia nauczycieli klas I-III w zakresie twórczości pedagogicznej*, UZ, Zielona Góra 2009.
- J. Masson, *Przeciw terapii*, Impuls, Kraków 2004.
- Nauczyciel i szkoła w procesach innowacji pedagogicznych. Aspekty koncepcyjno-programowe*, pod red. A. Pluty i J. Zdankiego, WOM, Częstochowa 1996.
- Nowatorskie tendencje w edukacji wczesnoszkolnej*, pod red. J. Kidy, WSP, Rzeszów 1998.
- Innowacje pedagogiczne w edukacji muzycznej dzieci i młodzieży*, pod red. L. Kataryńczuk-Manii, WSP, Zielona Góra 2000.
- Ch. Perleth, T. Schatz, M. Gast-Gampe, *Jak odkrywać i rozwijać uzdolnienia u dzieci*, PZWL, Warszawa 2003.
- A. Saan, *365 pomysłów na majsterkowanie*, wyd. REA, 2006.
- D. Wolska – Prylińska, *Projekt socjalny w kształceniu i działaniu społecznym*, Wyd. Śląsk, Inne źródła:
- a) programy i podręczniki szkolne, poradniki dla nauczycieli oraz dla rodziców,
 - b) materiały audiowizualne, programy komputerowe, nagrania audio-wideo, programy TV, materiały i środki interaktywne itp.
 - c) wybrane artykuły z książek i czasopism o tematyce edukacyjnej – w uzgodnieniu z prowadzącymi zajęcia.